



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Precipue obiectione solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

opus quod Deus præcise ut author naturæ, possit tribuere omnia auxilia, ad legis naturalis observantiam necessaria, sed sufficit quod id possit præstare, vel ut author naturæ, vel ut author supernaturalis; præsertim quia supposita elevatione naturæ humanæ ad statum & finem supernaturalem, Deus etiam ut author supernaturalis, indirecte præcipit homini observantiam legis naturalis, cum hæc ad supernaturalem, ut ad finem & consummationem, ordinetur.

§ III.

Sententia Azquezij refellitur, & quæ gratia ad totam legem naturæ observandam necessaria sit, declaratur.

Dico secundò: Ad totius legis naturæ observantiam necessaria est in homine lapsò gratia habitualis, non solum consequenter, & ex parte termini, sed etiam antecedenter, & ex parte principii.

266 Prima pars probatur primò ex Concilio Milevitano supra citato can. 3. ubi sic habetur: *Placuit ut quicumque dixerit, gratiam Dei, quæ iustificamur per Iesum Christum, ad solam remissionem peccatorum valere quæ iam commissæ sunt, non etiam ad adiutorium, ut non committatur, anathema sit.* Ubi nomine gratiæ quæ iustificamur, si proprie, ut debent, verba accipiuntur, non gratiæ auxiliariæ, quæ dispositivè ad iustificationem concurrunt, sed gratiæ habitualis, per quam formaliter iustificamur, & in filios Dei adoptamur, intelligi debet. Unde Partes ejusdem Concilii Epistol. 95. apud Augustinum, hanc gratiam dicunt esse quæ Christiani & filij Dei sumus. Et infra: *Quæ prædestinatio vocatur, iustificamur, & glorificamur.* Item D. Thomas hic art. 4. ait: *In statu naturæ corruptæ non potest homo implere omnia mandata divina, sine gratia sanant, quæ gratia iustificans est.*

267 Potest etiam eadem pars hac ratione probari. Impossibile est esse bene ordinatum circa media, qualia sunt præcepta, & non circa finem, scilicet Deum, quia media propter finem eliguntur, & intuitu ejus: At sine gratia sanctificante & charitate nullus est bene ordinatus in Deum ultimum finem: Ergo sine illa nullus potest in statu naturæ lapsæ omnia mandata naturalia observare.

268 Confirmatur ratione à posteriori: Nusquam homo in peccato exiens totam naturæ legem implevit: Ergo sine gratiâ à peccato sanante, totius legis naturæ adimpletio possibilis non est. Quo argumento usus est D. Hieronymus adversus Pelagianos dialog. 1. ut probaret non posse hominem sine gratiâ auxiliante totam legem observare.

269 Secunda etiam conclusionis pars ratione suadet: Homo inimicus & infensus Deo, non est aptus & convegiens subjectum, cui Deus conferat tantum beneficium, quale est auxiliorum cumulus, quæ ad totius legis naturalis observantiam requiruntur: At nisi gratia habitualis & iustificans in subiecto præcedat, homo est in statu inimicitie: Ergo necessaria est habitualis gratia antecedenter ex parte subiecti, ut constituens illud in statu congruo, ad hoc quod Deus impertiat ei gratias auxiliantes, ad totius legis observantiam necessarias.

270 Confirmatur: Homo per culpam duas infirmitates contraxit, alteram in mente, per aversionem à Deo; alteram in parte inferiori, quæ

A deordinata à subiectione ad rationem remansit incongruum autem videtur, quod pars interior per auxilia actualia parti superiori subiciatur, nisi prius ista per gratiam habitualement fuerit sanata, & Deo ut ultimo fini per charitatem subiecta.

Dico tertio: in homine lapsò ad totius legis naturæ observantiam, præter gratiam habitualement necessariam requiritur specialis gratia auxiliariæ, quæ quidem per se, & attentâ rei naturæ, debet solum esse specialis intra ordinem naturæ, sed supposita hominis ad ordinem supernaturalem elevatione, per accidens debet esse entitative supernaturalis.

B Probatur prima pars: Impotentia moralis ad totius legis naturæ observantiam in homine lapsò, & in peccato mortali existente, non solum provenit ex defectu subiectionis mentis ad Deum ut ultimum finem, sed etiam ex rebellionem & pugna appetitus inferioris contra rationem: At licet gratia habitualis mentem Deo ut ultimo fini subiciat, hanc tamen rebellionem appetitus inferioris contra superiorem non tollit, sed eam ad agonem, & meritum, ac profectum vitæ spiritualis, in nobis relinquit, ut docet Tridentinum sess. 5. decreto de peccato originali, & experientia facis ostendit. Ergo in homine lapsò ad totius legis naturæ observantiam, præter gratiam habitualement, seu iustificantem, gratia actualis, seu auxiliariæ, necessario requiritur.

C Quod verò talis gratia, per se, & attentâ rei naturæ, non debeat esse supernaturalis entitative, sed sufficiat quo sit specialis intra ordinem naturæ, patet: Nam totius legis naturæ observantia ex aliquo motivo honesto naturali, est entitative naturalis: Ergo per se exposcere nequit pro principio proximè eliciente, gratiam auxiliantem entitative supernaturalem. Quod autem, supposita naturæ humanæ ad ordinem supernaturalem elevatione, per accidens illam exigat, patet ex dictis articulo præcedenti §. 2. agendo de dilectione Dei naturali, ubi id ex professo probavimus: unde ad hunc locum lectorem remittimus, ne eadem inutiliter repetamus.

§. IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

Objicies primò contra secundam conclusionem: Pelagius non erravit negando necessitatem gratiæ habitualis ad totius legis naturæ observantiam, sed solum negando necessitatem gratiæ actualis ad illam implendam. Ergo Concilia ipsius errorem damnantia, non habitualis, sed actualis gratiæ necessitatem ad legem naturæ observandam astruunt. Consequentia videtur legitima. Antecedens verò probatur ex dictis in Tractatu de hæresi Pelagiana, in quo Pelagium, gratiam habitualement, seu remissivam peccati agnovisse, contra Suarem fuisse ostendimus.

E Respondeo negando Antecedens: Pelagius enim gratiæ tam habitualis quam actualis necessitatem ad legem naturæ observandam sustulit, dum asseruit divina mandata viribus liberi arbitrii posse servari per hoc enim omnis gratiæ necessitas excluditur. Unde ad probationem dicendum, quod licet ille gratiam habitualement, seu remissionis peccatorum agnovit, non tamen ut necessariam ad legis observantiam: ac proinde Concilia, dum ipsius errores proferunt, non solum actualis, sed etiam habitualis gratiæ necessitatem ad legem naturæ observandam astruunt.

Objici-

271 Obijciuntur secundò: Totius legis naturæ observantia est opus naturale entitativè: Ergo pro sui principio gratiam habituales nequit exigere. Antecedens est certum, Consequentia verò probatur. Nam eo ipso quod actus pro sui principio formam entitativè supernaturalem expofcat, excedit facultatem naturæ, & consequenter in sua entitate supernaturalis est.

276 Respondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequens: pro sui principio gratiam habituales nequit exigere, per se & tanquam principium eliciens, concedo: ex suppositione peccati, & ut principium expediens, seu removendus culpa impedimentum, nego. Vel secundò distinguo Consequens; nequit exigere gratiam habituales, ut principium sui physicum, concedo: ut principium morale, removens ab homine statum positivè indignitatis respectu auxiliorum gratiæ, quæ ad totius legis naturæ observantiam requiruntur, nego. Hæ solutiones patent ex dictis probando secundam partem conclusionis.

277 Obijciuntur tertio: Gratia habitualis, cum intra ordinem supernaturalem se habeat per modum naturæ, non est ad operandum, sed ad essendum, nec movet potentias animæ ad suos actus eliciendos, sed duntaxat animam sanctificat, & mundat à macula peccati: unde quantumvis homo sit sine peccato, & gratia habituali exornatus, debilis est ad boni operationem, nisi auxilio actuali & sanctâ cogitatione moveatur, & adjuvetur: Ergo gratia necessaria ad legis naturæ observantiam, non est habitualis, sed actualis, in sanctâ cogitatione & pia voluntatis motione consistens.

278 Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam: nam per peccatum duas infirmitates contraximus: alteram in parte superiori, per aversionem à Deo ut ultimo fine: alteram in parte inferiori, per inobedientiam & rebellionem ipsius ad superiorem; & ratione utriusque debiles ad operandum remanemus. Cum enim vires voluntatis ad bene operandum organa media, ex affectu ad finem sumantur, consequens est, ut parte superiori à Deo per peccatum aversa, languescant ac deficiant voluntatis vires ad recte operandum, & ad observanda divina mandata: unde ut fortis reddatur, debet tolli aversio à Deo ut ultimo fine, quæ non nisi per gratiam habituales auferri potest. Quare licet gratia habitualis non prærequiratur tanquam virtus per se & necessariò adjuvans ad observanda naturalia præcepta, exigitur tamen ut removens prohibens dilectionem Dei, per quam voluntas firma redditur ad operandum, & ut constituens subiectum habile & congruum, ut connaturaliter ipsi dentur auxilia ad continuam legis observationem necessaria, sicut in probatione secundæ partis conclusionis declaravimus.

§. V.

Corollaria notata digna.

279 EX dictis inferes primò, hominem conditum in puris naturalibus non posse viribus suis naturæ observare omnia præcepta legis naturalis: nam in illo statu pateretur eandem rebellionem appetitus sensitivi contra rationem, quam patitur in statu naturæ corruptæ; solumque est discrimen, quod rebellio in illo statu haberet rationem conditionis naturalis in hoc verò haberet rationem poenæ, vulneris, & aegritudinis.

Item, IV.

Inferes secundò, Deum homini constituto in illo statu datum fore auxilium, quo posset observare totam legem naturalem: quia ad suavitatem divinæ providentiæ pertinere, non relinquere hominem tam imperfectum, ut non posset observare totam legem naturæ, suumque finem naturalem consequi, ut in Tractatu de statu hominis, ad 2. in res. ad 2. obiect. 281

Inferes tertio, huiusmodi auxilium esse quidem speciale intra ordinem naturæ, hominique in tali statu debitum: sed esse naturale quantum ad suam entitatem & substantiam: tum quia in illo statu nihil esset entitativè supernaturale: tum etiam quia in statu naturæ lapsæ, per accidens requiritur auxilium entitativè supernaturale ad diligendum Deum ut authorem naturæ, & observanda omnia præcepta naturalia, ratione scilicet elevationis naturæ humanæ ad finem supernaturalem: in statu verò puræ naturæ homo ad talem finem non esset elevatus, sed Deum ut authorem naturæ, tanquam finem ultimum respiceret.

In quinto articulo hujus questionis, D. Thomas docet non posse hominem sine gratia vitam æternam mereri. In sexto, ut se præparet ad habituales gratias, non indigere ulteriori dono habituali, bene tamen auxilio gratiæ moventis: ut autem meritorie operetur, gratiæ habituali egere. In septimo, non posse hominem sine habitu gratiæ à peccato resurgere. Quorum articulorum expositionem prætermittimus, quia infra quæst. 13. & 14. de his agitur.

ARTICULUS VI.

Utrum homo lapsus sine gratia possit diu non peccare mortaliter contra præcepta naturalia?

282 Licet constet ex dictis articulo præcedenti gratiam esse necessariam ad legem naturæ implendam: quia tamen non est omnino idem implere præcepta, & non peccare; cum observatio præceptorum includat positivam operationem elicitam ab homine; non peccare verò præcisè solum importet cessationem ab actu malo, ad quam non tantum requiritur, sicut ad positivè operandum; ideo adhuc superest resolvendum, an gratia sit necessaria ad non peccandum contra præcepta legis naturæ? Unde articulus octavus hujus questionis, in quo S. Doctor quærit, *Utrum homo sine gratia possit non peccare?* non est superfluous, nec coincidit cum quarto, ubi quærit, *Utrum homo sine gratia, per suam naturam, legis præcepta implere possit?*

283 Addit Curiel, in observantia præceptorum duplicem reperiri difficultatem, unam veluti objectivam, quæ provenit ex objectis, & propria gravitate ipsorum præceptorum, & de hac disputat S. Thomas art. 4. aliam convenientem ex continuatione & diuturnitate temporis, de qua agit art. 8. Licet enim nulla fiat expressa mentio in titulo hujus articuli, de longitudine temporis, virtute tamen explicatur, cum absolute quæritur, *Utrum homo sine gratia possit non peccare?* hoc enim non potest intelligi nisi de longo tempore, cum in brevi non occurrant multa peccata vitanda. Hoc præmissis,

284 Circa propositam difficultatem tres versantur præcipue Authorum sententiæ. Prima asserit homi-

I 2

homi-